

MONÁD

ÍRTA: N. FEKETE PÁLNÉ sz. Szegedy-Maszák Leona

A tanulmányt a Magyar Teozófiai Társulat jelentette meg 1925-ben.

Legkevesebbet tudunk a Monádról, azért egy páran megkíséreltük tanulmányozni, és én most megpróbálom összes eredményeinket összefoglalva elétek tární. Amit eddig találtam és megértettem Blavatsky, Besant Leadbeater könyveiből, s mit láthatatlan tanítóm mondott és mutatott meditációban.

Leadbeater azt mondja, hogy legkevesebb értesülésünk lehet a Monádról, mert még egyikünk sem volt képes oda emelkedni, ahol a Monád eredeti fényében, teljességében ragyog. Csak ha már leszállt egy-két plámmal lejjebb, csak akkor bírjuk percipiálni. De mivel a leszállással mindig veszít, azért amit meg bírunk látni, mindig csak töredék, töredéknek töredéke.

Legyen szabad előkészítőnek előbb a magam kontemplációját adni, hogy azután könnyebben érthessük meg az idézett nehéz forrásmunkákat.

Én ha a Monádot keresem, egy óriási napot látok, mely minden irányban szétsugárzik. Azt a sugarát, mely ide süt és lehat az összes régiókon keresztül, bár mindig egy és ugyanaz, - azért Monád, az Egy a neve – azonban másképp nevezzük útjának különböző szakaszain. Amint Napnak nevezzük az égitestet, napnak a levegőn áthatoló sugarat, vagyis a fény és hőhatást, amit észreveszünk belőle, napnak a földre esett fényfoltot, napnak a kémiai hatást, amely kihajtja a földből az ibolyát, – egyaránt napnak, úgy a Monád egy az Abszolút örök elérhetetlen lényével, mint annak kisugárzása; egy a szférákon áthaladó fejlesztő hatása, mint a levegőre ható hő és fény a sugárban; egy mint az embert éltetőlélek és az erő, mely a testet építi. „A Monád a kisugárzás”, mondja tanítóm – „hogyan választod el a napsugarakat egymástól, hogyan számozod meg őket, amint folyton áradnak térben és időben, mint elválaszthatatlan egység?” A S.D. ezt mondja (Abridgment 370. o.): „A monádok nem elkülönített, korlátolt és feltételes princípiumok, hanem az egy, egyetemes, abszolút Príncipium sugarai.” „A Monád a homogén szikra, amely sok millió sugárban árad az elsődleges Hétből. A nem teremtett sugárból áradó szikra – misztérium.” („Nem teremtett” szerintem azt jelenti, hogy része, mintegy valóságos élő tagja az Abszolútnak.)

A Sugár több közvetett Nagyhatalmon keresztül halad útjában, mint a Szoláris Logosz, Planetáris Logosz, stb. A Monád mint olyan az Ádi-régióban gyökerezik, s az Anupadakán székel, ezért Leadbeater a monádi plánumnak nevezi a paranirvánai régiót. Sugarát függőleges vonalnak képzelve, ezen régióban Monád a neve, az Atma-Buddhi-Manasz szakaszán Egó, a Manasz-Kámain lélek, a Manasz-Káma-Fizikain pedig személyiség.

Megkísérlem kontemplálni alulról fölfelé nézve az egészet, mintha egy szemembe sütő sugár mentén néznék vissza eredete felé. Azt látom, mintha egy centrumba ömlenének a sugarak, azonban csodás, elmagyarázhatatlan módon mind parallel marad, noha perifériáról centrumba halad. Onnan beljebb halad egy nagyobb napba, abból egy még nagyobbba, amíg elkápráztatva nem bírom tovább követni. Mind találkozik, és mégis mind parallel marad. Mintha azt ábrázolná, hogy mind megőrzi egyéniségét minden nagyobb felfokozódáson át. Minden sugár visz vissza a centrumba színeket, eredményeket, tapasztalatokat, gazdagítva és potenciálva azt, és ez így megy tovább-tovább. Mintha a Monád gyarapodásával a Logosz fejlődését is szolgálná. A centrumból újra lehatnak a sugarak a mi világunkig. Folytonos ide-oda áradás ez, amely folyton visz és hoz fel-le, oda-vissza életet és életeredményt. És mintha sok ismeretlen világban is, minden irányban a sugarak végtelen sokaságának ez az áradása ide-oda járna. Ezt a lüktetést látom végtelen nagyban és kicsinyben. Ez percepciónk körének alsó pólusán a fény, hő, hang, stb. rezgése, majd a ki és belégzés, szívverés, apály-dagály, és-nap és évszakok. Azontúl pedig Brahma napja és éjszakája, mert a végtelenig látom fokozódni nagyban és kicsinyben is, a láthatatlan apró rezgésekig.

Kontemplációknak egy másik képe is van. Úgy látom, mintha óriási filmszínház vászna volna itt lent a látható világ. Rajta a vetület az ember és az élet. A vetítő lámpája, fénye a Monád. Sugara, akciója, hatása, életimpulzusa vetül a régiók filmjein keresztül a vászonra. Minden régió egy szint, egy darab kontúr tart a sugár elé. Mintha például a felsőbb filmen csak a fej rajza jelennék meg határozottan, a többi bizonytalanul. A lejjebb esőn a szív tájéka, tovább az alsóbban a középrész, végül a láb, amelyen áll. A vászonra az egész alak kerül: az ember. Ez csak kis sánta hasonlat. Éppúgy az is, hogy a felső film csak halványan hoz minden szint, és hogy alább erősödnek s szétválnak a színek. Mint a háromszínyomás színes lemezei az adott kontúrra alkalmazva, kombinálva folytatják a képet. A teljes vetület, a ránk nézve egyedül érthető kép, a legalsóbb anyagi világ sűrű konkrét vásznán a legnagyobb illúzió, a Maya a földi élet. De egyúttal mint a távcső lencséjében a kép, a nagyobb is benne van a kisebbben, úgy tükrözi, reprezentálja az ember a Monádot, a Monád az Istent, a mikrokozmosz a makrokozmoszt. Maga a fizikai világ ütközőpontja, széttörője a Sugárnak.

A régiók filmjeit óriási Hierarchiák tartják. Minden régió élő anyaga egy-egy Hierarchia, különböző intelligenciák, különböző képességű erők, különböző sűrűségű anyagok színeznek, tajzognak, alakítanak folyton. A Scret Doctrine erről így szól: „Az égi Seregek második Rendje, a Tűz és Éter urai (ami megfelel a Szellemnek és a Léleknek) akiknek Légió a nevük, még mindig forma felettek, de határozottabban 'anyagszerűek' (szubsztanciálisak).” „Az inkarnálódó monádok prototípusai ők, és az Élet tüzes szelleméből állnak. Rajtuk áthalad, mint tiszta napsugár ama Sugár, melyet ők ruháznak fel leendő vehikulumával, az isteni Lélekkel (Buddhival).” Ez az én első filmem, amit látok.

„A harmadik rend megfelel a Szellem, Lélek és intellektusnak. Neve a Triádok. A negyedik rend szubsztanciális. Ez a legmagasabb csoport az atomikus formák közt. Az emberi tudatos, spirituális léleknek ez a rend úgyszólván a gyerekszobája. Halhatatlan jiváknak (vagy életegységeknek) nevezik őket, és ők alkotják az alattuk álló renden át a hetes seregek első csoportját, az emberi tudatos, intellektuális lény nagy misztériumát. Az ötödik rend feladata 'informálni' az üres állati éterikus formát az emberben és belőle racionális embert alkotni.” Ennyit illusztrációul a régiók különböző szerepének leírására a S.D.-ből. A jivákról meg kell jegyeznünk, hogy a jiva szót a monádra is használják.

Leadbeater újabban megjelent könyvében, *A Monád*-ban így folytatja: „Elképzelésünk mindig hiányos lesz a Monádról. A Monád, bármily tökéletlenül hangzik is, Istennek egy töredéke, egy atomja. Mintha az östüzből kipattanó szikra volna. Azonban a szikra hasonlatát nem lehet folytatni, mert az rendszerint elhal, míg ez a szikra a tűz képmásává gerjed, és visszatér belé.” Én inkább magnak nevezném, mert kinő belőle az egész, mint például a növény magjából a fa, mintegy az Istenség magja. „Amikor meg bírjuk már látni, – mondja Leadbeater – hármas arculatában differenciálódva jelenik meg, mint leírhatatlan ragyogású háromszoros Szellem, a Logosz három tulajdonságát kifejező Akaratban, Bölcsességben és Tevékenységben. Már ekkor más hasonló Monádoctól elütő individuális tulajdonságai látszanak. Első aspektusában nem tud, vagy legalábbis nem szokott lejjebb ereszkedni ennél a spirituális szintnél. Azonban a másodikban leszáll a legközelebbi (vagyis intuíciós) világba, és amikor abból maga köré vont anyagot, akkor az intuíciónak vagy bölcsességnek nevezzük az emberben. Ezalatt harmadik aspektusában is leszáll a Monád ugyanebbe a régióba, beleöltözik anyagába, formát vesz fel, amelynek még eddig nem adtak nevet irodalmunkban. Utána egy fokkal lejjebb jön, és magára veszi ennek állagát is, és ekkor az ember intellektusának nevezzük.” Olvasva ezt, úgy gondolom, hogy ez természetes is. Mert ha az első aspektus, az Akarat megnyilvánul, ennek valami módon kell történnie, tehát a Bölcsesség tulajdonságával fog megnyilatkozni. Viszont a leszállás maga is cselekedet, tehát elkerülhetetlen, mint harmadik aspektus. Aminthogy a Nap se száll le az égről, csak lesüt. De azt kérdem, ha a fény nem talál étert, levegőt, amit megvilágítson, tud-e világítani? Meglátszik-e, hogy fény? Madách Adámja is azt kérdi, hogy „mi a sugár, ha szín nem fogja fel?”

Leadbeater egymás mellé tett körökkel ábrázolja a Monád három aspektusát, azonban úgy vélem, hogy szuggesztívebb őket egymásban gondolni el, hogy azáltal az egységben kifejezett hármasság kölcsönös áthatása jelképeztesék.

Besant a kezdetnek ezt a fázisát így tárgyalja: „A Monád az isteni életnek egy töredéke, melyet az individuális egyedé választ el a legritkább anyaghártya, oly ritka, hogy bár különálló alakot ad

mindegyiknek, mégsem akadályozza legkevésbé sem a szabad közlekedést az ekképpen elkülönített létezők között. A monádok léte ilyenformán az első Logoszból való, ezért öntudatuk hármaskörben él: Akarat, Bölcsesség, Tevékenységben. Ezen élet a második plánumon ölt alakot, mint Fiaik, az Atya fiai, úgy mint a második Logosz, azonban ifjabb fiak, akik még nem képesek saját anyaguknál sűrűbb anyagra hatni, míg Ő – az evolúció egész korszakaival háta mögött – már készen áll hatalmának gyakorlására. „Sok testvér között Elsősülött” (Pál, róm. lev. VIII. 29).

A Monádnak ezt a tehetetlenségét a magánál sűrűbb anyaggal szemben úgy képzelhetjük talán, mint a fogaskereket, amely finomabb fogaival nem képes egy nagyobb fogaival nem képes egy nagyobb fogazatú sínbe kapaszkodni. Ezért: „Itt maradnak, nem lévén alkalmasságuk, amelyben kifejezhetnék magukat, várva a napot, amely ‘az Isten fiainak manifesztációja’ (ugyanott, 19). Ott maradnak addig, amíg a Harmadik Logosz megkezdí külső munkáját, az objektív univerzum alakítását. Életét anyagba önti, hogy megalkossa a fonalát, amelyből más monádok felruházásához szükséges szövetek készülnek.”

A Monád leszállása a matéria világába, és így egész evolúciója azért történik, hogy álló (statikus) állapotából, amelyben isteni képességeinek csak lehetőségeit hordja magában, kifejlessze, érvényesítse a dinamikus, működő Isten mindenhatóságává. Ezt ábrázolja a biblia paradicsomi jelenete: „Legyünk tudók, mint Isten.” A Monád a maga régiójában mindentudó, mindenütt jelenvaló, de az alacsonyabbakon öntudatlan, érzéketlen, s ezért történik az anyagba merülés, amit a biblia az ember bukásának (Pistis Sophia) és a tudás almájának nevez. Ezt a nagy tényt félremagyarázták, azért, amiért belehozta a lelket a múltó testbe, a fájdalom és halál birodalmába, és utólag bűnnek minősítették. Ez a felelet a kezdő teozófusnak arra a kérdésére, hogy miért jön le a tökéletességből a tökéletlenségbe, a tisztaságból a bűnbe. Hogy megismerhesse, s ezáltal uralkodjék rajta, minden régió állagából kisajátít, és magára vesz egy részt. Ezzel tanul meg együtt érezni, és öntudatra jutni a régiók anyagában. Mint a gyermek még a kényelmes, az atyai házból is kivágyik a világba, hogy megismerje, és a világban élve tanuljon élni. A Monádok az Atyában, az első Logoszból, benne élnek, és az Ő akarat él bennük. Az Ő sokasodási vágyát viszik ki. Ők is akarnak kiválni, önálló életet kezdeni. Mint sejtesírák élnek az Ő testében, és ki akarnak kelni. Azt hiszem, a biofor életcsírák maguktól ütí fel fejüket az atyai matériában. Mintha az atya vágya nem egészen spontán volna, hanem a szaporodás akarna létrejönni. Ugyanez a gondolat van a Visnu Puránában, mikor Brahmáról azt mondja, hogy a ciklusok kezdetén „erőt vesz rajta a vágy, a teremtő erő, és ösztönzi őt a megteremtendőnek a potenciája.”

Mihelyt az ember lázad, a teremtést okolja. Én is háborúban vagyok az anyaggal, mert nem vagyok ura, szenvedek tőle, azért hibáztatom. Mikor egyszer nagyon elégedetlen voltam a földi nehézségek miatt, tanítóm ezt mondta: „Értsd meg, hogy mikor az Isten a teremtés reggelén felébred, éppúgy folytat, mint te is reggel az előző nap munkáját. Folytat. Az anyagi világ minémiségében része van a monádoknak, és így neked is.” Tudjuk például, hogy a betegség nem az Isten terve, hanem az emberiség bűneinek, visszaéléseinek következménye, úgyszólván az ember kontárkodása.

Sohasem lehet eléggé hangsúlyozni az elégedetlen embernek, hogy minden Monád csakis saját akaratából szállt le. A teremtés nem isteni önkény, a földi lét mindnyájunk akarata. „Az élet szüntelen Akarata, amelyet a természetben mindenütt látunk, amint az élet teljesebb manifesztációjára törekszik. A mag, amely földbe temetve feltör a fényhez. A bimbófakadás, mely virágot tár a nap sugarába. A kis csibe, amint kitör a tojásból. Az élet mindenütt keresi kifejlését, minden erő érvényesülni akar. Nézd a festőt, a szobrászt és költőt, mint forrong benne a teremtő géniusz! Az alkotás gyönyöre isteni öröm. Ez is a mindenütt jelenlevő örök élet természete. Ugyanez a Teremtőben, a géniuszban, és a tisztavirágból. Mind élvezi a ‘létezésének édes örömét’, és akkor érzi igazán, hogy él, ha az alkotásban termékenyül.” (A. Besant: A Study in Consciousness) „Azok a monádok, akik részt kérnek ennek az univerzumnak a munkájából, hogy urai legyenek és maguk is teremtsenek, belépnek életébe és Istenné fejlődnek benne, új élet Forrásává.” (Ugyanott)

„Akik nem akarnak az anyag uraivá és teremtőkké válni, megmaradnak sztatikus üdvösségükben. Kizárva az univerzumból, nem tudva róla semmit.” (Ugyanott)

Azok akik lejönnek, azok az Első Logosz életéből átmennek a Másodikéba, s ezután már ennek élete hozza és élte őket, mint az embriót az anya élete. Az Ő védő gyámolítása az, amely képessé teszi, hogy megismerkedjék a sűrűbb világokkal. S amíg a Második Logosz az alsóbb régiókban nem fejezte be az első leáradás (Harmadik Logosz) által létrehozott anyagból a formaépítés szervező művét, addig a Jivatma várni kénytelen. Így hívják a Monád reflexét, a felső Triádot, a Spirituális embert. Természete a Monádéval azonos, de e kevésbé szubtilis régiókban csak fátyolozott lehet benne annak ereje. Ezért most még csak a gyermek fogamzás utáni állapotához hasonlítható. Így is életének első idejében magamagával teljesen tehetetlen, gyámoltalan. Még nem tud atomi finom fátylánál durvább burokban járni. Önálló tevékenységre még nem képes, és a kezdődő élet visszhangját csak a Második Logosz életáramának melege tudja benne felkelteni.

Ennek a vezetése alatt minden jivatmából egy-egy buddhikus anyagba vont aranyszínű életszálcaska indul meg, és egymás után köti magához a három alsó régió egy-egy atomját, hogy az evolúció hosszú szakaszaiban eszméletének egységei maradjanak az anyag világában. A permanens atomokat a Monád választja, de a Jivatmához a Második Logosz udvarának nagy csapata fűzi. Ők a Fénylők, Dévák, Angyalok, Elementálók, Természeti szellemek, Tündérek, Gnómok, előző evolúció kincsesházának különböző fokú intelligenciái, a Második Logosz akaratának végrehajtói.

A Monád szétválása és leáradása hét sugárban történik a három logoszi aspektus hetes kombinációja szerint. Ugyancsak hét típusa van az anyagnak, aszerint, hogy hármas alaptulajdonsága közül melyik van túlsúlyban a másik kettő fölött.

A permanens atomok, mint központ körül, a Fénylők az elementál-esszencia anyagát vonják össze, s ezzel kezdetét veszi a formaépítés és az eszmélet ébredése az alacsonyabb régiókban. Mert a permanens atomok a körülöttük létesülő és változó formák vibrációira meg-megrezdülve, lassan-lassan ébresztik a beléjük zárt tudatot, önmagukban pedig bizonyos tulajdonságokat fejlesztenek. Így létesül a spirituális Triád alsó reflexe, a permanens triád, és ezzel véget ér az előkészítés első része, az involúció.

Csoportléleknek nevezi Besant a Második Logosz tápláló és dajkáló munkáját, amely az ásvány-, növény- és állatvilágon át a permanens triádok hét nagy áramát folytonos differenciálódással az individualizáció fokáig vezet. Csak amikor a test az alacsony régiókban már felépült, és a kauzális vehikulum kész, akkor történik a harmadik leáradás, s akkor kezd a Monád a Második Logosztól független életet. Addig azonban saját világában folytatja magasabbrendű létét. Ezért hasonlít a Monád evolúciója az univerzumban a gyermek állapotához. Ő sem képes a jelzett időpontig lehatni, mint ahogy az inkarnálódó lélek sem igen tud hatni az embrióra, sőt egészen csak hét éves korában tudja elfoglalni. (Csak lassan közeledik hozzá, amit az agytudat növekedése jelez.)

Maga az ásvány-, növény- és alacsonyabb állatország mintha nem szorosan a Monád, hanem a Föld fejlődéséhez tartoznék. A Jivatma pedig csupán részt vesz benne, felhasználja, és így hamarabb éri el az emberi fokot.

A hét sugár, mint főtípus, az öntudat háromságának számtalan kombinációja folytán folyton oszlik, s ezek a hosszú fejlődés sokszerű tapasztalatai következtében ismét egészen az egyedig differenciálódnak. Ezzel karöltve jár az asztrális és mentális tudat fizikai végrehajtójának, az idegrendszernek a teljes felépítése is. A Második Logosznak a csoportlélekben megnyilvánult gyámolító szerepe azonban még most sem szűnik meg, hanem megalkotja a vázát a kauzális testnek, hogy tartálya legyen az Első Logosz leáradó életének, a harmadik Élethullámnak. Az aranyszínű életfonál, a Szutatma vagy Monád sugara az, amelyen át történik ez a leáradás, amely az összeköttetést a Monád és alsó reprezentánsai közt erősebbé teszi. „A fonál a Csenden Figyelő és árnyéka közt mind erősebb és ragyogóbb lesz.” (S.D. Abr. 285. 1.) E leáradás forgószele a kauzális testet teremti meg, s ezzel kész az eszköz, amellyel a Spirituális Triád a vezetést átvegye. Ez felel meg a gyermek születésének. Az Ego azonban a gyermektestben is küzd, hogy kifejezze magát, s a gyermekben nem látszik meg, ki lakik benne. Sőt még a felnőtt ember sem képes kifejezni az Ego minden oldalát egy életben. Így a személy annak csak mintegy lenyújtott keze, amelyről nem tudjuk megítélni magát az embert.

Az anyag meghódítása az emberi fejlődés külső eredménye. Ezt először abból a hatásból látjuk, amelyet a Spirituális Triád gyakorol permanens atomjaira. A leáradó Második Logosz élete az anyag parányainak külső felületét halványan jelöli ki a spirillák számára, melyeket a Triád lassan megalkot és a Monád erejével éltet. Minden életkör alatt egy ilyen spirilla létesül, s a negyediktől kezdve a Monád energiája már nemcsak a permanens egységek, hanem a körjük vont test anyagát is fejleszteni kezdi. Ez természetesen csak időleges, mert a test életével az anyag is szétoszlik, de a fejlesztő hatás eredménye megmarad, s az atomok egy más Monád alsó testeinek felépítésében az előbbinél már tevékenyebb részt vehetnek. Ekkor már könnyebben fogják fel az új életáramot vagy pránát, és pedig minden spirilla a maga régiójában. Tehát az első a sűrű fizikai, a második az éteri, a harmadik a kámai, a negyedik pedig a káma-manaszi pránát. Mindenik egy-egy fokot jelez az eszmélet terjedésében. Amikor az ember elhagyja a fejlődés rendes menetét, és az ösvényre lép, az ötödik spirillát is éltetni kezdi. Feladata nehéz, mert az emberiség s így ő maga is fejletlenebb anyagban él.

„Az okkultizmus azt tanítja, hogy életelvünk, pránánk életatomjai sohasem vesznek el teljesen az egyén halálával. Azok az atomok, amelyeket legjobban átjárt az életprincípium, (amely független, örökös, tudatos tényező) részben atyáról fiúra származnak át öröklődés révén, részben újra összevonatnak, hogy ugyanazon Monád újabb inkarnációinak éltető princípiumai legyenek. Mert amint az individuális lélek mindig ugyanaz, úgy alacsonyabb princípiumainak (mint a test és éterikus másának) atomjai affinitás (rokonság) és karmikus törvény révén ismét ugyanazon egyéniséghez vonatnak, a különböző testek sorozatában. Ezen atomok kollektív aggregációi alkotják naprendszerünk anima mundiját, a mi kis univerzumunk lelkét, melynek minden atomja egy lélek, egy Monád. Egy kis univerzum, melynek eszmélete, tudata, tehát emlékezése is van.”

A monádok testeinek felépítése, az emberfajok fejlődése, lépést tart a glóbuszok evolúciójával, mert a föld is testet ölt, midőn láncnak nevezett hét állapota, vagy hét glóbusza változatain áthalad az összes benne és rajta élőkkel. Úgy a glóbuszok, mint életköreik az elsőtől a negyedikig a fokozatos sűrűsödés állapotába mennek. A negyedik a súlypont, (az emelő forgási pontja), ez a mi földünk (az előző láncban a hold). Itt a sűrűsödés a tetőfokát éri el, az anyag megállapodik, megszilárdul. A három utolsón feloldódik, ritkul, spiritualizálódik minden.

Az élethullámok magukkal viszik a monádok seregeit egyik gömbről a másikra. Szintén hét osztályra oszlanak. De a hetedik csak akkor érkezik a glóbuszra, amikor az első éppen elhagyja és átlép a következőre. A gömb élete a nappal, a kettő közti pihenés állapota az éjszaka. Aszerint, hogy milyen rendszerekről van szó, megkülönböztetünk planétai, szoláris és univerzális éjszakát. A negyedik életkörben az emberország ajtaja bezárul. S így azok a monádok, amelyek ekkor még nem érték el az ember színvonalát, visszamaradnak.

A S.D. Abridgement 153. Oldalán a monádok seregét három főcsoportra osztja:

Az elsőrendű legfejlettebb monádok, akik az első Életkörben az ásvány, növény és állatország hármasság ciklusát megjárják a legéteri, hártyszerű, rudimentáris állapotban azért, hogy magukra öltsek és asszimilálják az újonnan alakult világ természetét. Ők vezetik és képviselik az emberi elemet a második és harmadik körben, és végül a negyedik életkör elején evolválják úgynevezett árnyékaikat azok számára, akik utánuk következnek.

A második főcsoport azokból áll, akik elsőnek érik el az emberi állapotot a negyedik kör alatt, és emberekké válnak.

A harmadik azon monádok csoportja, akik elmaradtak és nem is érik el az emberi fokot, hanem meg kell várniuk a következő napot.

Az anyagi és anyagtalán élet nappalait és éjszakáit járja minden monád.

„Sem angyal, sem ember, semmiféle lény sem érheti el a Nirvána állapotát, vagyis abszolút tökéletességet másképp, mint Eonok szenvedése és a jó és gonosz ismeretén át. Különben a jó érthetetlen maradna. Mert az univerzumban nem élhet oly kiváltságos lény, mint a nyugati vallás angyala. Az

Istennek teremtett Istennek semmi saját érdeme nem volna abban, hogy Isten. Oly lények, akik tökéletesek csupán egy bennük inherens, speciálisan szeplőtlen természet erején, örök igazságtalanságnak és mindenütt jelenvaló bűnnek volnának a szimbólumai, szemben a küzdő és szenvedő emberiséggel, sőt még az alsóbbrendű teremtéssel szemben is. Ez anomális és lehetetlenség volna a természetben.” (S.D. Abr.)

Ismét előveszem a S.D-t, Blavatsky és a Bölcsesség Mestereinek e ragyogó fényszóróját, és áhítattal, hálával áldva nevüket, keresem e bámulatos gazdagságban a Monádra vetett fénykévéket.

„Pilgrimnek, zarándoknak nevezik a Monádot, (vagy öntudategységet) inkarnációinak ciklusában. Ez az egyetlen örökös, halhatatlan princípium bennünk, lévén elválaszthatatlan része a Világszellemnek. Fohát köti össze a lélekkel és e kettő együtt adja az emberben a Monádot és a természetben az első kapcsolatot a manifesztált és az örökös feltétlen közt.” (S.D. Abr. 13. o.)

*

„Amint milliárd fényes szikra táncol az óceán vizén, melyet egy hold ragyog be, úgy táncolnak múltó személyiségeink, a halhatatlan Monád-Egő illanó burkai az illúzió hullámain. Addig tűnnek fel, addig maradnak, mint a holdsugár-szórta szikrák, amíg az éj királynéja fényét az élet folyóvizeire hinti – egy-egy életciklusig, és eltűnnek, stb.” (S.D. Abr. 130).

*

A Kabbala jól ismert tétele: A kő növénygyé lesz (a Dzyan-Stanza magasabbról kezd, így: A lehelet lesz kővé), a növény állattá. Az állat emberré, az ember szellemmé, a szellem Istenné.” „A szikra” (vagy lehelet) élteti sorban a természet összes országait (mint monádi esszencia, nem pedig mint individuális Monád vagy életegység), az első, amit az evolúció törvénye levetít az anyag legalsóbb formájába, az ásványba. Miután hétszer körbefordult a kőben (jobban mondva abban, ami kő vagy érc lesz a negyedik életkörben), kiemelkedik belőle, mondjuk, mint moszat. Onnan a növénymag többi fokozatán át abba, amit állati anyagnak neveznek. Ezután éri el az állati élet azon fokát, amely csírja a későbbi embertestnek. Mindez egészen a harmadik életkörig mint anyag formátlan, mint értelem érzéketlen. Mert a Monád, vagy életegység önmagában még szellemnek sem nevezhető. Csupán egy sugár, lehelet az Abszolútból, azaz inkább a feltétlen létből, és az abszolút egyneműség semmiféle vonatkozásban sem állván a feltételes és viszonylagos végességhez, öntudatlan a mi plánunkon. Azért a Monádnak szüksége van a leendő emberi alakhoz szükséges anyagon kívül még: a) egy spirituális mintára vagy prototípusra, amely szerint alakulhat az anyag, b) egy értelmes öntudatra, mely fejlődését és haladását vezesse, ami pedig hiányzik még az élő, de érzéketlen, értelmetlen anyagból és a homogén Monádból. Csakis amikor a potenciális androgin (kettősnemű lehetőségű) ember kettévált férfivé és nővé, akkor kapja meg a tudatos, racionális egyéni lelket, az értelmet és az érzelmet, és hogy ezt megkaphassa, ennie kell a tudás gyümölcséből, a jó és a gonosz fájáról. Hogyan érheti el ezt? Az okkult tanítás úgy szól, hogy mialatt a Monád lefelé halad az anyagba, az alsóbb teremtőszellemek fejlődnek vele egy magasabb szellemi plánumon és szintén leszállnak relatíve az anyagba az ő saját eszméleti szférájukon, míg egy ponton találkoznak az inkarnálódó érzéketlen Monáddal. Összevegyítve a két potenciát, szellemet és anyagot, a kettő egyesülése adja a tökéletes embert, aki földi szimbóluma az Égi Embernek a Térben. Bár eredetileg egy és ugyanaz a mind a kettő, szellem is, anyag is, mihelyt a megkülönböztetés régiójába érnek, ellenkező irányban indítják fejlődésüket: a szellem fokként süllyed az anyagba, az anyag felfelé emelkedik eredeti állapota, a tiszta spirituális szubsztancia felé. Mindkettő elválaszthatatlan, mégis állandóan el vannak választva. A fizikai plánumon a polarításban két hasonló pólus mindig taszítja egymást, míg a pozitív és negatív kölcsönösen vonzódik. Így áll szemben egymással a szellem és az anyag. Ugyancsak a lényeknek két pólusa, az univerzum alapelve.” (S.D. Abr. 131-133. o.)

A szellem és anyag összefüggését világosabban találjuk ugyanott a 284. lapon. „A szellem a 7. plánumon (alulról kezdve a számítást) levő anyag. Az anyag szellemi ciklusi tevékenységének legalsóbb pontján és mindkettő illúzió.”

*

„Szigorúan véve, nem lehet azt mondani a Monádról, hogy fejlődik vagy halad, vagy hogy bármiképp hatnának rá a körülmények, amelyek közt áthalad. A Monád nem e plánumról, nem e világból való, hanem az Isten szellemének ama sugara, melyre az ember személyisége ráfűződik, és így éri el halhatatlanságát. (Tudjuk, hogy a halandónak bele kell olvadnia a halhatatlanba.)” (S.D. Abr. 153 o.)

„A Monád imperszonális és magánvaló Isten (God per se), azonban különválva az értelemtől, nem bírhat tudattal, illetőleg eszmélettel a földi dolgok iránt. Úgy tekintve mint Egységet, feljebb áll az ember és a Kozmosz legmagasabb princípiumánál, és mint hármasság, a Logosznak egyenes, ragyogó leszármazottja.” (Háromszöggel ábrázolják, amelynek alapvonala Mahat = manasz, értelem.) Az ember értelmét az informáló istenek keltik életre, ilyenformán összekötik a Monádot a földdel. „A felsőbb és alsóbb szemével lát a manasztált világban.” A Szellem vak marad az anyagi szférákban az anyag segítségével nélkül. Épp így a spirituális lélek az értelem nélkül. (Az isteni intelligenciával felruházott én vagy emberi Monád és a csupán ösztönös képességekkel bíró állati monád közti hézagot az V. hierarchia, az értelem fiai, a manaszaputrák töltik be. Ők hozzák le az értelem isteni tűzét, mely a kettőt az öntudatos tapasztalat és szenvedés lángjában, egy folyamatos egésszé forrasztja.)” (Ez magyarázza Prométeusz regéjét, a bukott angyalokét és Lucifert.) (S.D. Abr. 361 o)

*

Blavatsky szerint senki nem közelített meg Leibnitznél jobban az evolúció általános ezoterikus vonalát. „Ha ezen evolúciót úgy tekintjük – írja – mint az univerzális és individualizált Monádét és a differenciáció után evolváló energia főbb aspektusait – a tisztán spirituálist, az intellektuálist, a pszichikust és a fizikait – így lehet egy változatlan törvénybe formázni: a szellem leszállása az anyagba megfelel egy fizikai evolúcióba való felemelkedésnek; azután újra kiemelkedés az anyagiasság mélyeiből előző állapota felé, a konkrét forma és állag megfelelő szétszóródása mellett, föl egészen a neutrális (zéró) állapotig és azon túl.”

„Emlékezzék az olvasó Leibnitz monádjaira, amelyeknek mindenike élő tükre az univerzumnak. Minden Monád reflektálja az összes többit. Hasonlítsa ezt a definíciót azon szanszkrit vershez, amelyet Sir Willam Jones fordított, amely azt mondja, hogy az isteni értelemnek teremtő forrása sűrű sötét fátyolba rejtőzve, tükröket készített a világ atomjaiból és saját arculatának tükröképét vetítette minden atomra.”

Az Ezoterikus Katekizmus azt mondja: „A monádok az atomok lelkei; mindkettő az a szövedék, amelybe az istenek öltözködnek, mikor formára van szükség ... az Isten, a Monád és atom megfelel az emberben a szellem, lélek és testnek.” (S.D. Abr. 281. o)

„A leszálló íven a szellem lesz mindinkább materiális. A középponton az emberben egyensúlyban áll. Fölfelé folyton spiritualizálódik, a hetedik fokon a Monád megszabadul az anyag összes tulajdonságától, mint az elején, csak földi életeinek tapasztalásai és bölcsessége, úgyszólván aromája marad meg.” (S.D. Abr. 378. o)

De nem is ezen negyedik életkörben levő planétán, hanem korábbiakban folyt ez az evolúció, amelyben kő, növény, állat volt az ember. Azonban az emberi monád ezalatt is mindig emberi monád (nem úgy, mint Haeckel monádja), és csak akkor szűnik meg az lenni, amikor tökéletesen isteni lesz. „Ember” alatt az isteni Monádot értjük itt, nem a gondolkozó egyedét, még kevésbé annak fizikai testét. Mostani életkörünk elején a Monád az ásványi, növényi és állati fejlődési állapoton csupán a prototípus filmszerű képének alakjában ment át. (Ezáltal előbbi fejlődési ciklusokat röviden hasonlóképp ismételt, mint ahogy azokat az embrió is átmenetileg jelzi.)

„Fizikailag, azaz szervezettel az ásványi monád természetesen különbözik az emberi monádtól, amely se nem fizikai, sem szervezete ki nem fejezhető kémiai szimbólumokban. Azért ásványi monád helyett

helyesebb kifejezés, ha úgy mondjuk, hogy az ásványországnak nevezett anyag formájában manifesztálódó Monád. Hasonlóképpen az ember kifejezés is félrevezető, minthogy az első emberi típusok sem alakra, sem természetre nézve nem hasonlítottak a mai emberhez. Hanem például az első életkörben asztrális régióbeli dimenzió nélküli képek voltak. Általában az ember szót a gondolkodó egyedre használják.” (S.D. Abr. 381. o)

*

„Ami az ember növekedését és fejlődését a tökély felé hajtja, először a Monád, vagyis az, ami öntudatlanul dolgozik benne, önmagában inherens erő által. Másodszer az alsó, személyes én. A Monád az összerővel (Allforce) való azonossága révén mindenható a forma feletti régiókban. A miénken esszenciája túl tiszta lévén potenciális marad, azonban egyénileg tétlenül; mint a nap sugarai bár elősegítik a növény növekedését, mégsem választanak ki egy bizonyos növényt, hogy rásüssenek, sem nem követik, ha netalán átültetik. Így van a szellemmel (Atman) is. Hacsak a felsőbb én, vagy egó nem gravitál napja, a Monád felé, akkor az alsó egó, vagy személyes én győz mindenben. Mert az egó szertelen önzésében és állati vágyaiban építője a tabernákulumnak, amint Buddha nevezi. Innen Dzyanstanza mondása: a föld szellemei öltöztették és kiterjesztették az árnyékokat, de a nap szellemei melegítették azokat.” (S.D. Abr. 353. o) „A külső embert a földi erők építik, a belső ember fejlődése tisztán spirituális.”

*

„A régi iniciáltak szerint a Monád, a Világszellem vagy Élet (Atma), együtt van a spirituális lélekkel (Buddhi) és a felsőbb értelemmel (Manasz). E hármas: egy és örökös. Minden feltételes, múló élet végén az alsóbb beolvad a felsőbbe. Tehát a Monádot és múló vehikulumainak változatait zarándoklásainak láncolatán át csakis úgy lehet követni, ha a manifesztált univerzumnak mindannyiszor a kezdetéig nyúlunk vissza. Két létciklus közötti szakaszban elveszti nevét, amint elveszti azt a spirituális extázisban, vagy a végső nirvánában. Sankarával szólva: «Mídön a tanítvány, aki elérte az elsődleges öntudatot, az abszolút üdvösséget – amelynek természete az igazság, s amely forma és cselekedet nélküli – elhagyja illúzió-testét, melyet Atma felöltött éppúgy, mint a színész, leveti a felvett ruhát», mert Buddhi, a spirituális lélek csupán tükör, amely reflektálja az abszolút üdvösséget, s ez a tükörkép még nem egészen mentes a tudatlanságtól. A legfelsőbb Szellem (Atma) egyedül az egy igazi és örök szubsztrátuma (alapja) mindennek, - lényeg és abszolút tudás. Az ezoterikus bölcséletben «az Egy Tanú»-nak hívják, s erre hivatkozik Szent János (János 1,7.), amikor ezt mondja: «A Szellem az, amely bizonyágot tesz, mert a Szellem az igazság.»” (S.D. Abr. 269. o)

*

A természetben minden dolog végső lényegének alapját képező egység az okkult tudomány fundamentális törvénye. Minden, a csillagtól az ásványi atomig, a leghatalmasabb arkangyaltól a legparányibb ázalagig, úgy a spirituális és intellektuális, mint a fizikai világban. Egy homogén, isteni lényegelv (Substance-Principle) az egyetlen végok. Állagelvnek nevezik, mert állaggá (szubsztanciává) válik a manifesztált univerzum plánumán, amely illúzió, míg ellenben elvnek megmarad a kezdet- és végnélküli, absztrakt, látható és láthatatlan térben. Ez a mindenütt jelenlévő Valóság. Személytelen, mivel mindeneket magába zár. (Személytelennek kell lennie, mert a személy körülhatárolt.) Személytelensége fundamentális és látenszen minden atomban benne van és maga az univerzum.” (S.D. Abr. 162. o)

E gondolatmenet folytatása a Monád fogalma. A forma feletti világ tényeire nincs szavunk. Azért az ezoterikus tanokat a régiók allegóriákba és szimbólumokba öltöztették, amelyek az embernek inkább belső képességeire apellálnak. Mindkettő szuggesztív, ha a meditáló belemélyed. Az elmélyedés megszólaltatja bennünk a Monád hangját, amely intuíció. Személyiségünket kell részben elhallgattatni, részben pedig kiszélesíteni, hogy a nagyobb én, az Egó áttörjön rajta. Akkor azután a Monád vezetése is elhatározóbb lesz. Ezt a kérdést kutatta Leadbeater, és azt találta, hogy az átlagembernél alig szerepel. Csak nagy ritkán szól bele a Monád a személy életébe. Sok ezer ember életét vizsgálva, csak néhánynál

találta meg a beavatkozást. A legfeltűnőbb esetet Alcyone 29. élete mutatta, amikor ő Gautama Buddha előtt fogadta meg, hogy jövődő életeit a buddhai méltóság elérésének szenteli, hogy az emberiség segítője lehessen. Oly érdekesnek és nagyfontosságúnak találta Leadbeater e kérdést, hogy további kutatásra érdemesítette. Mert feltűnő volt, hogy ezt az ígéretet a személy, aki tette, semmiképpen sem tarthatta meg, tehát a távoli jövőre kötötte le magát. A kutatás meglepő eredménnyel járt. Mert bár Alcyone egója tele volt lelkesedéssel, azt egy annál még sokkal hatalmasabb erő hatolta át és készítette az ígéretre úgy, hogy ha akart volna is, sem tudott volna neki ellenállni. Ezen a láncszemen tovább keresve, azt találta Leadbeater, hogy ez az ösztönző erő félreérthetetlenül a Monádból indult. A Monád határozott, és határozatát átvitte az Egóra. Világos, hogy akarata, melyet az Egón át kifejt, nehézség nélkül fogja személyiségeit önmagával harmóniába hozni.

Ugyanennek a tüneménynek hasonló példáit láttak, amikor a 6. gyökérfaj kezdeteit kutatták. A kaliforniai kolónia jövődő életébe nézve, ott rögtön felismertek néhány jól ismert Egót. Erre felmerült az a kérdés, lehetséges-e biztosra venni, hogy úgy lesz, amint most látják? Hogy senki sem fog letérni, holott szabad akarata van, és hogy mindenki, akit most ott látnak, tényleg ott lesz-e, s úgy-e, ahogy látják? További vizsgálódás azt mutatta, hogy itt is ugyanaz történt, mint Alcyonénál. Egyes Monádok már feleltek a magasabb autoritások hívására és elhatározták, hogy az őket képviselő személyek addig semmi olyat nem tehetnek, ami megmászhatná ennek a határozatnak a kivételét a közbeeső időben. De azért, hogy ez így van, senki se higgye, hogy a kényszer kívülről jön, mert ez az ösztönző erő éppen ő maga. Semmi más, mint saját maga nem kötheti az ember növekedésének egyik fokán sem. Amit a Monád határozott, az meg is történik. A személyiségnek pedig az a jó, ha készséggel és örömmel engedel. Ha felismeri a felülről jövő sugallatot, és örömmel hajlik rá. Mert ha nem követi, sok fölösleges szenvedést hoz magára. Mindig az ember az, aki dönt. A személy tekintse valóságnak, hogy az Egó ő maga, és vegye biztosra, hogy a Monád még inkább ő – az ő végső és legnagyobb kifejezése.

Mikor odaér, hogy a Monádot saját lényének ismeri, észre fogja venni, hogy a szikra sohasem vált ki a tűzből, hogy a Monád mögött Isten áll. Jelenleg egyelőre tényleg a Monád a mi személyes Istenünk, aki létrehozott bennünket, mint saját lényének megnyilatkozását.

Tűnődve követem e sugarat. Ismét elkáprázik a szemem. Millió Monád, mind egyéni, mind különböző. Mint a Logosz fényének sugártörése, végtelenül sokszínű, sokszerűsége mind egyben. A végtelen nagyak monumentálisan egységesítő nagyszerűsége itt oly egyszerű, hogy nincs mit mondani róla. Mert az egésznek egyidejűleg, együtt, egyben való jelenléte az Abszolútnak olyan kifejezhetetlen előízét kelti bennem, hogy elhallgat minden szó, ismét Blavatsky fejezi ki: „Az igazság egész lényegét nem írhatja le egy toll sem, még az idő nagy krónikás Angyaláé sem, (recording angel) hacsak az ember meg nem hallja hangját saját szívének szentélyében, isteni intuíciójának legtitkosabb mélyén.”

Lelkem mélyén az Abszolútnak valamelyes sejtelmes hangulata visszhangzik, és itt csak csend az illő hódolatnyilvánítás. „Egyedül csak az örök elérhetetlen ok méltó arra, hogy szentélyt és oltárt állítsunk neki szívünk legszentebb szűz talajának mélyén. A láthatatlan, megfoghatatlan, megnevezhetetlen, amiről csak spirituális öntudatunkban a csend hangja szól. Akik imádni akarják, egyetlen közbenjárónak lelküket küldjék; papjaiknak egyedül jócselekedeteiket tegyék meg; egyetlen látható, objektív szertartási áldozatul csupán bűnös vágyaikat hozzák; úgy boruljanak le lelkük megszentelt csendes magányában az Örök Jelenlét előtt.” (S.D. Arb. 166. o.)